

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno din 12.—, v inozemstvu mesečno din 20.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. pošt. predal 22, telef. 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda din 0.50

Štev. 36

Maribor, torek, 1. aprila 1941

Leto XVI

Ali bo dr. Maček ostal v vladi ali ne?

Dr. Maček je bil imenovan za prvega podpredsednika v vladi generala Simovića. V času imenovanja pa ni bil v Beogradu, ampak v Zagrebu. Sedaj je poslal v Beograd bana dr. Šubaševića in inž. Košutića, ki se posvetujeta z merodajnimi in poročata dr. Mačku. O tem piše »Hrvatski dnevnik«:

»Danes je namreč položaj drugačen kakor 26. avgusta 1939, ko je bila izdana kor 26. avgusta 1939, ko je bila izdana uredba o banovini Hrvatski. Predsednik dr. Maček je takrat sklenil stopiti v vlado in s svojim osebnim ugledom pripomoči k izgradbi našega autonomnega življenja. To je bila brez dvoma velika osebna žrtev, ki jo je doprinesel, ko je moral živeti v Beogradu in dajati navodila za delo v Zagrebu. Ko bo dr. Maček ocenil vse okolščine, ki prihajajo v poštev, se bo odločil, kaj bo storil v novem položaju. Trenutno ni nujno vprašanje njegovega osebne vstopa v vlado, ker po obvestilih iz Beograda ne gre za kakšne spremembe v državno-pravnem življenju Hrvatske.

Predsednik dr. Maček je globoko prepričan, da je politika častnega miru s sosedi in izgradnje skupnega življenja Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju spoštovanja njihove osebnosti, enakosti ter enakopravnosti edino sredstvo, ki more dati potrebno moč Jugoslaviji. — Nova vlada se še ni mogla izraziti o svojih pogledih na naša notranja vprašanja. Izjave novih ministrov, ki so jih dajali, ko so bili še v opoziciji, so lahko, ne pa da bi morale biti merodajne za njihovo sedanje in bodoče zadržanje. Dejstvo, da so vsi Hrvati, ki so bili člani stare vlade, imenovani za ministre tudi v novi vladi, vsekakor potrjuje mnenje, da se je polagala važnost na to, da bodo v novi vladi zastopani tudi Hrvati in to tisti Hrvati, ki lahko nudijo svoje sodelovanje samo na že postavljenih temeljih politike sporazuma... Zunanje politični položaj zahteva, naj bodo vse odredbe izdane po zrelem premisleku ter naj se stori vse in ničesar ne opusti, kar bi bilo kasneje treba obžalovati. — Zavedamo se, da je v sedanjih vladi izvedena koncentracija vseh srbskih strank, ki so se združile v teh resnih časih. Hrvati imamo hvala Bogu, že od prej izvedeno koncentracijo naših narodnih vrst. Složni in enotni bomo tudi tokrat potrdili svoj politični čut in zdrav narodni instinkt.« (»Hrvatski dnevnik«.)

Sodruzi in sodružice, delavci in delavke!

V naši državi so se zgodile velike politične spremembe. Z ustvaritvijo vlade generala g. Simovića, v katero so vstopile meščanske demokratične stranke, je storjen konec strašnemu, nenarodnemu režimu. Ta režim se je popolnoma oddvojil od narodnih potreb, narodnih želj in narodnega čustva. V notranjosti je širil nesramno korupcijo, vse javno življenje je demoraliziral, važne javne funkcije in ustanove, počeni od občine naprej, je izročil v brez nadzorstvo izkoriščanje ljudjem brez morale in vesti. V mednarodni politiki je pustil, da plove država brez kompasa v brezno.

Socialistična stranka in njej prijateljske delavske, gospodarske in kulturne organizacije so vodile odločen boj proti temu režimu. V tem boju je naša stranka lojalno in korektno že nekoliko let sodelovala z meščanskimi strankami združene opozicije in s tem izzvala srd starega režima. Režim nasilja in korupcije je ustvarjal sebi politično podlago med delavci. Med tem ko je upropaščal javna sredstva in vršil pravi rop v gotovih podjetjih in nudil ugodnosti drugim, je ustvarjal bivši režim svojo delavsko organizacijo, zloglasni Jugoras. Njemu je izročil vse delavske ustanove in tudi delavsko zavarovanje. Tu je zapravljeno stotine milijonov dinarjev, a te u-

stanove so privedene do bankrotstva. Da bi se delavci nagnali v to režimsko gibanje, so bile razgnane vse svobodne delavske strokovne in kulturne organizacije in upropaščeni mnogi častni bojovníki.

Socialistična stranka pozdravlja izvršeno spremembo, kot velik napredek in kot delo očiščenja našega javnega življenja od strašne gnilobe in sramote. Ona poziva vse delovno ljudstvo v mestu in na deželi in vse prijatelje resničnega napredka, da s svoje strani napravijo vse, da se delo v notranjosti in zunanja varnost v celoti hrani. Vse poskuse pristašev starega režima je treba odločno onemogočiti.

Sodruzi, delavci in delavke! Vi ste pod režimom korupcije in nasiljem največ trpeli! Na vas leži velika odgovornost, da se novi red vstajenja svobode takoj ne opropasti vsled vaše razboritosti. Odločno zavrnite vsako puntarsko politiko, ker vedite, da je ona v tuji plačani službi! Zahtevali bomo javne oblike za pošten organiziran boj, za nekompromisno zastopanje vaših interesov in vaših življenjskih potreb. Toda odločno odbijamo vsako stavljanje v službo tuji propagandi, brez ozira kakšno masko nosi. Podzemite besedo, vi, resni delavci in delavke in ne pustite

se voditi od neodraslih in neizkušenih mladoletnih. Zapomnite si, velika odgovornost leži na vas, resnih in zrelih delavcih in delavkah, da mlada svoboda ne propade. Zavrnite pozive na ustavitve dela, na ulične demonstracije, na temne sestanke, na vsako sodelovanje s političnimi avanturisti ali skupinami, čijih agitacija se je dosedaj pokazala iz osnove lažniva in prazna. Ona vam je prinesla celo vrsto nesreč, ki ni treba, da se zopet ponove. Znajmo za sebe popolnoma izkoristiti ali tudi očuvati mlado svobodo!

Odgovorni forumi vaših organizacij bodo podvzeli vse potrebno, da se naše socialistično delavsko gibanje obnovi. Novemu političnemu režimu nočemo delati težav, da izvrši delo očiščenja in obnove. Vlado bomo cenili po njenih delih. S svojim bojem bomo doprinesli k ohranitvi miru in varnosti države, k notranji izgraditvi svobode in socialne pravičnosti, zaščiti življenjskih potreb vsega delovnega ljudstva, onemogočenju reakcije in triumfu ideala bratstva in enakosti

Sodruzi in sodružice, delavci in delavke, na delo! Na nove podvige!

Izvršni odbor

Socialistične stranke Jugoslavije.

(»Radničke novine« št. 13, 29. III. 1941.)

Po zgodovinskem preokretu Svečana prisega Nj. Vel. Petra II.

Velike manifestacije v Beogradu

Dne 28. marca so se zbrali v kraljevem dvorcu na Dedinju vsi člani vlade, da spremijo kralja Petra II. v saborno cerkev v Beogradu k slovesni položitvi prisega. Kralj je bil oblečen v uniformo letalskega generala. Ministri s kraljem na čelu so krenili v mesto z avtomobili, ki so po mestnih ulicah vozili skozi gost špalir občinstva, katero je priredilo kralju navdušene ovacije.

V cerkvi je pričakal kralja patrijarh Gavriilo in pred njim je kralj prisegel kot predpisuje ustava:

»Jaz, Peter II., prisegam pred vse-

mogočnim Bogom, ko stopam na prestol kraljevine Jugoslavije in prevzemam kraljevsko oblast, da bom čuval nad vse edinstvo naroda, neodvisnost države ter celoto državne oblasti, da bom po ustavi in zakonih vladal in v vsem svojem stremljenju imel vedno pred očmi blagor naroda. Tako mi Bog pomagaj!«

Nato je patrijarh nagovoril kralja. — Naglasil je, da je kralj razumel voljo vsega naroda, ko se je v težki uri odločil izvršiti veliko potezo. Narod je okrog kralja in pripravljen na vse, kakor so bili pripravljeni na vse tisti, ki so ustvarili Jugoslavijo.

Po ceremonijah se je kralj odpeljal navdušeno pozdravljen od ljudstva nazaj na Dedinje.

Slovesnosti so prisostvovali vsi zastopniki tujih držav v Beogradu, med njimi nemški in italijanski poslanik.

Ostavka

kraljevih namestnikov

Kraljevi namestniki so dne 27. t. m. podpisali listino, v kateri pravijo: »Vaše Veličanstvo! Razumemo utemeljenost vaših nagibov, da v teh težkih trenutkih za naš narod vzamete kraljevsko oblast v svoje roke. Kraljevi namestniki vam dajejo svoja mesta na razpolago. Pavle s. r., dr. Stanković s. r., dr. Perović s. r.

Čestitke kraljice matere

Kraljica-mati Marija, ki biva že dalj časa v inozemstvu, je poslala kralju brzojavko: »Naj Bog blagoslovi Tebe, mojega sina in kralja, kakor tudi milo domovino. — Tvoja mati Marija.«

Amnestija

V nekaj dneh pričakujejo obsežnega ukaza o amnestiji.

Zunanja politika naše vlade — miroljubna

Uradna objava.

Dne 29. t. m. je bilo objavljeno po radiu: Iz želje po nezdravih senzacijah in morebiti iz zlih namenov širijo tuje radijske postaje vesti, ki bi, če bi ne bile izmišljene, utegnile vplivati na odnošaje naše države s sosedi. Pooblaščenim smo, da vse te vesti najodločneje zanikamo. Stališče naše države je jasno označeno v izjavi predsednika kr. vlade generala D. Simovića. Proti tistim, ki širijo izmišljene vesti, so izdani potrebni ukrepi. Kolikor gre za tujce, ki ne znajo ceniti izkazanega gostoljubja in v svojih poročilih povzročajo škodo naši državi, bodo izgnani.«

Inozemstvo o dogodkih pri nas

Nemčija

Poročevalec »Politike« poroča iz Berlina, da so sprejeli tamkaj vest o prevzemu vladarskih poslov po mladem kralju Petru II. in nastopu nove vlade s presenečenjem. Pravijo pa, da je to naša notranja zadeva. Veliko pozornost posvečajo sestavi nove vlade. Kajti trenutek, ko se je izvedla nenadna sprememba, je takšen, da pripisujejo dogodkom izreden pomen. Uradno izjavljajo, da dosedanja poročila še ne dajejo zadosti jasne slike v presoji položaja v Jugoslaviji. Izjava predsednika vlade se jim ne zdi še dovolj jasna.

Državni proračun sprejet

Vlada je na seji ministrskega sveta dne 29. marca sprejela predlog novega državnega proračuna, ki bo stopil v veljavo 1. aprila in bo trajal do 31. decembra 1941.

Velika pomorska bitka na Sredozemskem morju

Angleži javljajo potopitev treh italijanskih križark in dveh rušilcev.

Angleška admiraliteta javlja: Dne 28. marca je prišlo do spopada med delom angleške vojne mornarice in veliko skupino italijanskih vojnih ladij. Toda samo en del skupine italijanskih vojnih ladij je sprejel borbo, ki se ji ni mogel več izogniti. V tej skupini sta bili dve oklopnici skupine »Littorio«.

Pri spopadu je bila ena oklopnica težko poškodovana, potopljena pa 3 križarke »Fiume«, »Zara« in »Pola« ter dva rušilca »Vicenzo Gioberti« in »Mastrale«.

Angleške vojne ladje niso bile poškodovane. Pač pa se par letal še ni vrnilo na svoja vzletišča.

Italijani javljajo o napadu svojih vojnih ladij na otok Kreto

Italijanska admiraliteta javlja, da so brze edinice italijanske vojne mornarice iznenada napadle zaliv Suda na grškem otoku Kreti, kjer so s torpedi težko zadale eno angleško križarko in poškodovale več drugih ladij, eno petrolejsko ladjo pa potopile. Te brze torpedovke upravljajo drzni mornarji-prostovoljci, ki se javijo za take podvige, ker zahtevajo mnogo napora in duhaprsnosti.

Na Egejskem morju je bila s torpedi iz letal zadeta angleška ladja-nosilka letal, potopljena ena križarka, ena poškodovana in zadetih več manjših trgovskih ladij.

Churchillov govor odgoden. Reuter poroča iz Londona, da je Churchill za nekaj dni odložil svoj govor, ki ga je nameraval imeti dne 30. marca po radiu.

Boji v Eritreji in v Abesiniji

Diredau v Abesiniji zavzeta

Angleško vojno poročilo

Sredozemsko morje: Dne 27. marca je podmornica »Parthian« torpedirala 6000 tonsko preskrbovalno vojaško ladjo in 10.000 tonsko petrolejsko ladjo, ki sta pluli v italijanskem konvoju južno od Italije.

Libija: Dne 28. marca nič novega.

Eritreja: Dne 28. marca se je naglo nadaljevalo prodiranje vzhodno od Keren. — Boji za Keren so bili izredno krvavi in so izgube tudi temu primerno mnogo večje, kot na ostalih bojiščih. — Italijani so se borili zelo hrabro. — Italijani se umikajo po cesti, ki vodi skozi gorsko sotesko proti Asmari. Angleži z višin obstreljujejo italijansko vojsko pod seboj. Ozemlje, po katerem prodirajo Angleži, je gorato in za obrambo primerno.

Pri Kerenu je bilo doslej ujetih 6000 italijanskih vojakov.

Abesinija: Dne 27. t. m. je angleška vojska zasedla Harar v Abesiniji brez bojov. V kolikor je prišlo do spopadov, je bilo to vzhodno od mesta. Italijani pa so že zvečer 26. t. m. razvili nad Hararjem belo zastavo. V mestu je bilo ujetih

300 italijanskih vojakov in 50 abesinskih ter zaplenjenih 10 težkih topov. — Prodiranje proti 40 km oddaljenemu mestu Diredau ob železniški progi Addis Abeba—Džibuti se nadaljuje. — Pričakovati je, da se bo skoro začela glavna bitka na visoki planoti okrog Addis Abebe.

Italijansko vojno poročilo

Severna Afrika: Nič novega.

Vzhodna Afrika: Dne 27. marca je sovražnik po šesttedenskih krvavih bojih zasedel Keren. Dne 28. marca so se nadaljevali boji severno od Keren. Naša letala so bombardirala sovražnika in zbila 2 angleški letali.

Italijansko vojno poročilo javlja, da so italijanske čete dne 29. t. m. izpraznile mesto Diredau v Abesiniji. Angleži so zavzeli mesto in s tem prišli v posest enega dela edine abesinske železnice.

Nemški listi pišejo, da so angleški uspehi v vzhodni Afriki posledica pomankanja municije in vojnega materiala v italijanski armadi. Razen tega imajo Angleži tudi premoč v oklopnih edinicah.

Napadi na Anglijo in Nemčijo

Nemško vojno poročilo

Dne 27. marca so nemška letala napadla neko pristanišče v Angliji. Potopljene so bile 3 ladje s skupno 15.000 tonami in 4 poškodovane. Uspešno so bile napadene pristaniške in tovarniške naprave v južni Angliji. Nekoliko angleških letal je ponoči letelo nad zahodno Nemčijo. Bombe so povzročile škodo. Ubityh je bilo več oseb, še več pa ranjenih.

Dne 29. marca so potopile nemške podmornice razen treh petrolejskih ladij, še pet tovornih parnikov s skupno 33.000 tonami. To je več kot polovico konvoja, ki je plul v Anglijo. Neka druga podmornica je potopila dve petrolejski ladji s skupno 18.000 tonami. V bližini južne obale so letala z bombami zažgala neko petrolejsko in neko večjo tovarno ladjo in dva parnika. Med Irsko in Anglijo

(kanal sv. Jurija) je bila z bombo zadeta neka tovarna ladja. Na južnovzhodni obali smo bombardirali pristaniške naprave, v pretekli noči pa Bristol.

Angleško vojno poročilo

V noči na 28. t. m. so angleški bombniki napadli industrijska središča v Kölnu in Düsseldorfu, potem Dunkerque in Calais. 2 bombnika se nista vrnila. Dne 27. marca so naši bombniki napadli več sovražnih ladij ob obrežju zasedenega ozemlja. Bombe so bile vržene na Brest. Tudi s teh poletov se dve letali nista vrnila.

Dne 29. marca so angleški bombniki napadli Francijo in Belgijo. Napadli so vlake, vojaške avtomobilske kolone in neko letališče ter neko ladjo za protiletalsko obrambo. 1 nemško letalo je bilo sestreljeno.

V Albaniji samo manjši boji

Italijansko vojno poročilo

Dne 28. marca je bilo topniško streljanje. Italijanska letala so napadla grško vojno pristanišče Navarin — Nad Malto pa so nemška letala sestrelila eno angleško.

Grško vojno poročilo

Dne 29. marca so bili boji izvidnic in topovsko streljanje. Naša letala so se po uspešnem bombardiranju vrnila brez izgub.

Dne 29. marca so grške izvidnice na-

padle italijanske postojanke in zajele več Italijanov. Angleška letala so bombardirala Berat, Ducaj in Dukati.

Francija bo dobila iz zasednega dela 240.000 ton žita za šest mesecev. Iz Afrike se ji obeta 125.000 ton žita. Ostanek more dobiti samo iz Zedinjenih držav. Vlada je že zaprosila, da bi se ji poslalo žito, ki bi se delilo pod ameriškim nadzorstvom.

Roosevelt častni doktor atenske univerze. Po poročilu Reuterja je atenska univerza podelila častni doktorat predsedniku Zedinjenih držav Rooseveltju.

Doma in po svetu

Pristašem Socialistične stranke

Dne 30. t. m. je začel v Beogradu poveset strankinega izvršnega odbora in bo o sklepih posebno obvestilo.

S. Etbin Kristan je brzojavil iz Amerike

Ob priliki zgodovinskih sprememb v naši državi nam je poslal s. Etbin Kristan iz Zedinjenih držav brzojavko, ki nam je bila dostavljena dne 29. t. m. dopoldne. O vsebini brzojavke bodo zapupniki obveščeni.

Zakaj je prišlo do spremembe v naši državi?

»Politika« piše, da zato, ker Srbi niso bili zadovoljni z zastopstvom srbskega dela v vladi. Potem takem je glavni vzrok spremembe v vladi notranjepolitičnega značaja. Vsak se bo varal, kdor misli, da ta sprememba služi drugim ciljem kakor notranji utrditvi države in organizaciji njene varnosti.

Spremembe v Centralnem presbireju ministrskega predsednika. Za šefa centralnega presbireja je imenovan častnikar dr. Milorad Radovanović, ki ga je svoj čas odstavil dr. Milan Stojadinović. Za ravnatelja »Avala« (uradne poročevalske službe) je imenovan Gavro Velikić. Za glavnega ravnatelja »Vremena« (ki je vladno glasilo, ker poseduje država največ delnic tega podjetja) je postavljen Dojčilo Mitrović. V Centralnem presbireju, pri »Avali« in »Vremenu« bo tudi še precej drugih osebnih sprememb, ki so potrebne.

Angleški kralj Jurij VI. je telegrafično čestital jugoslovanskemu kralju Petru II. ob priliki prevzema oblasti. (Reuter.)

Neš prvi poslanik v Moskvi, dr. Milan Gavrilović je imenovan v novi vladi za ministra brez listnice.

Jugoslovanski poslanik v Moskvi dr. Milan Gavrilović je bil pred odhodom v Beograd sprejet pri pomočniku zunanjeja komisarijata Višinskemu.

Združena opozicija je sedaj v celoti zastopana v vladi, razen socialistov.

Nemčija ni intervenirala v Beogradu. Po vesteh, ki so jih dobili ameriški novinarji v Berlinu, nemški uradni krogi zanikajo vesti raznih tujih agencij, ki so razglasile, da je Nemčija podvzela neke korake v Beogradu. Vse te vesti so izmišljene. (Reuter.)

Vednostno izjavo je podal v imenu Nemcev v Jugoslaviji ob nastopu kralja Petra II. voditelj nemške organizirane skupnosti dr. Josip Janko, dne 29. marca banu dr. Kiurini v Novem Sadu, s prošnjo, da jo sporoči na pristojno mesto v Beogradu. V izjavi povdarja dr. Janko tradicionalno zvestobo in privrženost Nemcev v Jugoslaviji našemu kraljevemu domu.

»Zapovedujem, da prenehajo z delovanjem vse mestne skupine«, je ukaz voditelja Nemcev v Jugoslaviji dr. Josipa Jankota, ki je izšel te dni. »Ponovna vzpostavitev delovanja bo objavljena posebej«, zaključuje ta ukaz.

SLS nemesto JRZ. »Slovenec« je dne 28. t. m. objavil listo novih ministrov z označbo njihove strankine pripadnosti. Pri tem je slovenska

ministra označil kot pripadnika SLS in ne več JRZ. Srbski del JRZ tudi ni v vladi. Kakšna bo po vsem tem usoda JRZ, bomo najbrž v kratkem čitali v listih, ki so bili njena glasila.

Povprečna velikost kmečke gozdne posesti v Sloveniji znaša 3 in pol hektarja. Od 50 do 10 ha gozda ima 8547 posestnikov, od 10 do 5 ha 19.321 in manj kot 5 ha ima 110.195 posestnikov. Vsi kmetiji skupaj imajo 70,5 odstotka gozdne posesti. Eden največjih gozdnih posestnikov v Sloveniji pa je cerkev, odkar je zopet postala lastnica gozdov verskega sklada.

Izkoriščanje naših prirodnih bogastev bi bilo treba urediti tako, da bi imeli mi nadzorstvo in pravico odločanja, tuji kapital pa k večjemu jamstvo za primerno obrestovanje vlozene glavnice.

Premoga se je nakopalo v naši državi v januarju za 18,3 odstotka več kot lani v istem mesecu. Tudi proizvodnja rud in topilniške industrije zaznamuje porast.

Velike manifestacije za Jugoslavijo so bile dne 27. t. m. v Marseillu na trgu, kjer je bil umorjen kralj Aleksander I. Udeležilo se jih je 30.000 ljudi.

Koliko ima Nemčije vojaštva na Balkanu? Pravi, da je v Bolgariji 14 divizij in 4 nemški letalski zbor, ki je bil prej na Dunaju ter šteje 1700 letal. Skupno pa ima Nemčija pod orožjem 225 divizij, od teh 13 oklopnih in 10 motoriziranih. Te divizije pa se nahajajo po vsem širnem ozemlju, ki so ga Nemci zasedli in seveda tudi v sami Nemčiji ter na njenih mejah. Največ vojaštva pa je v zapadni Franciji, Belgiji in na Nizozemskem.

Protirazširjenju vojne. Kakor poroča Ass. Press. iz Ankare, je podpredsednik turškega parlamenta na seji zbornice izjavil, da bodo stopile v vojno Zedinjene države, Rusija in Japonska, če bi se vojna še razširila. Turčija svari vsakogar, ki bi jo hotel napasti.

Ne Madžarskem so vznemirjeni zaradi izjav predsednika romunske vlade generala Antonescu, ki je dejal, da se Romunija ne bo zadovoljila s sedanjim stanjem, ki je za njo krivično. Na Madžarskem pravijo, da pomeni ta izjava, da hoče Romunija odstopljene pokrajine nazaj. Ker sta obe državi članici zveze osiščinah držav, bodo mogoče Nemčija, Italija in Japonska posredovale med sptima sosedama.

44 milijard lejv znaša novi romunski državni proračun za leto 1941-42.

Nemška letalska ofenziva proti Angliji je bila izvedena z vso silovitostjo od 8. avgusta do 21. oktobra 1940. V tem času so Nemci pri svojih množestvenih napadih zgubili 2375 letal, trdi angleško letalsko ministristvo.

V Singapore so dospela nova angleška ojačenja.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

A. M. de Jong:

Čuden cerkovnik

»OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

Nenadoma je Flirefleter zaokrenil in usmeril čoln v mal zaliv, ki je bil obraščen s trstiko in vodnimi lilijami; beli cveti so izgledali kot majhne ladjice med zelenimi listi. Ko je čoln zapeljal med trstiko, kar je povzročilo velik šum, je spustil jadro. Mereyntje ga je začudeno gledal. Njegov prijatelj je segel pod sedež, izpod katerega je potegnil kratko ribiško palico, ki si jo je napravil iz leske, brskal v mali omariči pod krmilom in privlekel na dan škatljo s črvi.

»Kaj pa nameravaš?« je vprašal Mereyntje radovedno.

»Zasluziti najin obed!« se je smejal Flirefleter. Pričvrstil je črva, ki se je zvijal, na odico in vrvel trnek v vodo. Počasi se je potopila posušena vrvice in Mereyntje je visel čez rob čolna ter brez diha gledal male, rdeče plutovinaste zamaške, od čijih dva sta plavala na površini. Kaj bo sedaj? Ali bo Flirefleter res? ... Toda že so se začeli plavajoči zamaški sunkovito premikati in potem jih je bliskovito potegnilo posevno pod vodo. Ves iz sebe od začudenja, je Mereyntje glasno zavpil. Flirefleter pa je mirno potegnil vrvice k sebi in že se je prikazal iz vode velik sulcev, ki je otepal z repom in na široko odpiral gobec.

»To je pa sreča, Mereyntje!« se je smejal, »da sem našel dobro mesto!«

Mali deček je žarel od radosti. Stražil je ribo, ki

je počasi umirala, toda brž jih je prišlo k prvi še sedem, ena za drugo. Potem pa so zamaški negibno obstali in Flirefleter je dostojanstveno spravil trnek.

»Nič več ni, Mereyntje,« je rekel. »Toda imava dosti zaenkrat. Ribe so lepe. Gotovo bova dobila za nje pošten komad obloženega kruha.«

»Ali jih boš prodal?« je vprašal deček. »Ali ti kdo kaj da za nje?«

»Ne, midva jih bova podarila,« je izjavil prijatelj. »Toda — z enim pridržkom... Da vidiva kako zajec teče.« Mereyntje se je smejal. Dobro je razumel, kaj hoče Flirefleter povedati.

»Ti si pa radodaren!« je vzkliknil veselo. »Nekaj podariš zato, da bi nekaj dobil!«

»Prav!« se je smejal Flirefleter. »Nekaj je že treba storiti, da si človek zasluži svoj kruh, ali ne?«

»In kam jih nameravaš nesti? H kakšnemu kmetu?«

»Mi še v glavo ne pade,« je rekel zaničljivo cerkovnik. »Saj tak kmet ne zna ceniti takih dragocenih sulcev.«

»H komu torej?«

»Boš že videl, mali vprašaj. Pridi, hop, skoči iz čolna! Ko se vrneva, bo še vedno tu, koder sva ga pustila.«

Sla sta po nasipu. Flirefleter je nosil osem sulcev nanizanih na vrvice, potegnjeni ribam skozi škrge. Mereyntje, ki kar ni mogel odvrniti svojih oči od dražecnega plena, je ponosno stopal poleg nje.

»To izgleda skoro tako kot obilni ribji lov svetega Petra,« je rekel navdušeno.

Flirefleter se je smejal: »Res bi bilo čudno, ako bi ti pri vsaki priliki ne

vmešal kaj svetega.«

»No, da... ali je to že tudi kaj hudega?«

»Saj ne rečem. Le daj kakor pač misliš.«

Zavila sta na neko poljsko pot in nenadoma zagledala pred seboj v bližnjem smrekovem gozdiču hišo z vrtom, na katerem je raslo mnogo pisanih rož. Med cveticami sta stala dva moža, eden z brado, drugi bledega obraza, s konicastim nosom.

Mereyntje se je sunkoma ustavil. Zardel je do ušes in bilo mu je, kot da mu bije srce v grlu. To sta bila vendar gospod Valter in tisti mestni škric, ki ga je bil spoznal preteklo leto! Prvič je Mereyntjeju tako tolklo srce od razburjenja, tako zelo se je prestrašil, ker se mu je zdelo, da se je čas zmedel; naenkrat ni več vedel ali je bilo prvo sen ali resnica ali pa je še sedaj sanjal. Zgrabil je svojega prijatelja za rob suknjica, da je Flirefleter začuden z viska pogledal nanj. Opazil je, da je deček zardel kot škrlat in se tresel po vsem telesu.

»Kaj pa ti je, Mereyntje?«

»To je gospod Valter!« je vzkliknil s tresočim glasom.

»Da... no... kaj ga poznaš?«

Mereyntje je nemo prikimal in stoječ naslonjen čb nogo svojega prijatelja, nepremično zrl v smeri, kjer sta stala na vrtu oba moža. Vse je bilo točno tako kot takrat. Ali naj mogoče sedaj? ... Misli so se mu ustavile. Ni si upal misliti na to, da bi utegnil zaslišati iz hiše glas svoje ljube gospe, ki bi mu prišla naproti in ga s svojim čudovitim glasom, ki je zvenel kot glas smejočega zvončka, poklicala po imenu: »Mereyntje... Ako je bilo vse tako kot takrat, zakaj bi naj to sedaj izostalo? Saj skoro ni moglo biti drugače?«

Iz naših krajev

CELJE

Mestni prehranjevalni urad odslej ne bo več izdajal petrolejskih nakaznic onim družinam (gospodinjstvom), ki imajo v hiši električno napeljavo, četudi kateri prostor ne bi bil opremljen z električno razsvetljavo. Za potrebo v obrti ali industriji se bo dodeljeval petrolej za pomožno delovno sredstvo le v najnujnejših slučajih, nikakor pa ne za razsvetljavo. Gostilne, krojači, čevljarji itd. si naj nabavijo acetalensko razsvetljavo, ker je karbida dovolj na razpolago. Upravičeni interesi, katerim je petrolej nujno potreben kot pomožno delovno sredstvo, naj zaprosijo upravo drž. monopolov preko pristojne obrtne ali industrijske zbornice, da jim izda dovoljenje za nakup petroleja.

Nov odvetnik. V hiši Pokojniškega zavoda v Krekovi ul. št. 8 je otvoril odvetniško pisarno g. Kranjc Franc.

TRBOVLJE

Pred proračunsko sejo občinskega odbora je bila še ena seja dne 14. marca, ki se je začela z naslednjimi zadevami: Občina je sporočila sreskemu načelstvu, da ni umestno ustanoviti še poseben akcijski odbor v okviru organizacije zimske pomoči. — 24. decembra je bil razrešen službene dolžnosti obč. ref. za vojaške zadeve Grosar Franc. — Pravilnik za poslovanje občinskega preskrbovalnega urada je sresko načelstvo odobrilo. — Izvršil se je ogled struge Trboveljščice, ni pa še znano, če bo kdo in koliko ter kdaj prispeval za res nujno regulacijo tega potoka, ki je povzročil že toliko škode. — Za izplačilo nabavnega prispevka vsem občinskim uslužbenecem je bilo potrebno odobriti naknadni kredit v znesku din 44.000. — Koncem decembra je imela občinska blagajna 4,44 milijona dinarjev dohodkov in 3,72 milijona dinarjev izdatkov, v januarju 4,83 milijonov dinarjev dohodkov in 4,10 milijonov dinarjev izdatkov, v februarju 5,42 milijonov dinarjev dohodkov in 4,72 milijonov dinarjev izdatkov. — Občinska uprava je pregledala blagajniško poslovanje za oktober, november in december 1940 in je našla, da je imela občinska blagajna v tem času 4,61 milijona dinarjev dohodkov in 3,86 milijona dinarjev izdatkov. — Odobrenih je bilo precej prošelj za občinsko ubožno podporo: vrsta prosilcev in prosilk je dobila priznane podpore po din 50, din 100, din 150 in eden din 300, vendar samo enkrat. Štirim je bilo odobreno po pol litra mleka dnevno skozi mesec dni. Redne mesečne podpore so bile priznane dvem v iznosu po din 100 in enemu v iznosu din 75. Nadalje je bilo povisanih nekaj rednih mesečnih podpor za zneske od din 15 do din 50. Za nekaj revnih občanov bo občina poravnala stroške bolniške oskrbe. — Zapisnikariju pri občinskem kmetijskem odboru je bilo odobreno din 600, živinoglednikom po din 100, za napeljavo telefona v občinsko bolnišnico din 3000. Nadalje je občinski odbor odobril celo vrsto izdatkov občinske blagajne, ki morajo biti v zapisniku točno označeni. — Sklenjen je bil tudi odpis neizterjanih občinskih doklad skladno s poročilom davčne uprave v Laškem; v celoti je bilo odpisano okroglo din 44.000. — Za poslovanje občinskega preskrbovalnega urada je bil določen obč. tajnik Korimšek Tine. — Razpiše se mesto obč. referenta za vojaške zadeve.

V rudniškem konzumu bi se mogoče dalo poslovanje urediti na ta način, da bi nakupovalci ne čakali po nepotrebnem, predno se jih postreže in nakup vpiše v knjige. Na razna vprašanja pa sporočamo, da mora tudi v rudniškem konzumu dobiti vsakdo, ki se izkaže z zdravniškim izvidom skladničnega ali občinskega zdravnika predvideno količino bele moke. — Rudniški konzum vzdržujejo rudarji, ne TPD. Ker uslužbenci v konzumu to vedo, bodo tudi v bodoče vedno upoštevali želje odjemalcev.

HRASTNIK

Proračun občine Hrastnik-Dol

je bil sprejet na seji dne 27. marca t. l. in znaša 1.884.074 din izdatkov in prav toliko dohodkov. Torej je višji od lanskega za 16.586 din. Novi proračun pa velja le za 9 mesecev, torej do konca t. l. Povisjanje gre delno na račun zvišanja draginskih doklad uslužbenecem, delno pa za zvišanje postavk za odplačilo občinskih dolgov itd.

Osebnih izdatki v naslednjih 9 mesecih znašajo torej 311.068 din (lani 303.692 din), splošna uprava 102.400 din, v lanskem letu 101.050 din, vzdrževanje gasilskih čet 50.000 din, lani 20.000 din. V tej postavki je predvideno 30.000 din za plačilo dolga hrastniške gasilske čete posojilnici na Dolu. Omenjena gasilska četa pa zato ne bo dobila toliko letnikih obč. subvencij, ki jih je prejela vsako leto, dokler ne bo krita gornja vsota.

Ljudska prosveta 414.117 din, lani 530.469 din. Tu so vsi izdatki za šole, tako tudi prispevek meščanski šoli v Trbovljah in Celju in podpora kulturnim društvom 5000 din. Odplačilo obč. dolgov 175.268 din, napram lanskemu letu 70.400 din.

Večja vsota je bila določena tudi za vzdrževanje obč. zgradb in sicer 50.000 din, lani 30.000 din. Socialno skrbstvo 375.048, od tega samo podpore brezposelnim 50.000 din, prejšnje leto 40.000 din ter za javna dela 20.000 din.

Povečala se je tudi postavka za elektrifikacijo občine in sicer znaša 50.000 din, napram 30.000 din v lanskem letu. Tu gre predvsem za elektrifikacijo vasi Turje, za kar je odobrenih 40.000 din. V isto svrlo se podeli tudi 5000 din za Čeče in sosednje vasi.

V pokritje teh izdatkov pa so predvideni sledeči dohodki: 130 odst. obč. doklada na drž. davke 1.239.767 din, lani 1.146.316 din. Nadalje se bodo pobirale naslednje obč. dav-

MARIBOR

Na slavnostni seji mestnega sveta mariborske mestne občine, ki se je vršila minuli petek, je imel župan dr. Juvan slavnostni govor o mladem kraťu Petru II., ki je v usodnih trenutkih zasedel prestol svojega očeta Aleksandra I. Zedmitelja, kateri je na tragičen način preminul v Marseillu. Mestni svet je ob tej priliki tudi poslal novemu predsedniku vlade generalu Simoviću udanostno brzojavko. — Po slavnostni seji se je vršila druga redna seja mestnega sveta, na kateri so mestni svetniki razpravljali o poročilih posameznih odsekov, tekočih zadevah in raznih drugih komunalnih vprašanjih. Upravni odbor mestnega sveta je bil pooblaščen, da odloča o porabi ostanaka proračunske rezerve iz lanskega leta. Dohodki socialne davščine so bili prenešeni na račun socialno političnega urada namesto na račun pomožne akcije, ker je bil proračun pomožne akcije že prekoračen. Določene so bile tudi draginske doklade mestnim uslužbenecem in delavcem, kakor tudi uslužbenecem mestnih podjetij. Rešenih je bilo več prošelj za podelitev ubožnih podpor, župan je bil pooblaščen, da lahko razpolaga s proračunsko rezervo tekočega leta. Odobrena je bila dalje prodaja treh parcel, odklonjene pa prošnje za podelitev novih koncesij avtoizvoščkom. Po javni seji se je vršila tajna seja, na kateri so razpravljali o raznih personalnih zadevah.

Zopet težkoče pri dobavi živil, ki so na nakaznice. Mestni preskrbovalni urad je objavil opozorilo vsem žadrgam in trgovcem, da naj izdajajo moko le proti nakaznicam, ki jih je izdala mariborska mestna občina. Nakaznic drugih občin naj ne vpoštevaajo, ker bo mestni preskrbovalni urad izdal moko le na svoje nakaznice in nakaznic drugih občin ne bo sprejel. To stališče mestnega preskrbovalnega urada bo ustvarilo nove težkoče glede preskrbe z žvili. Silno pa bo s tem otežkočeno stališče žadrg in trgovcev, kakor tudi vseh potrošnikov, ki stanujejo v okoliških občinah in si nabavljajo življenjske potrebščine v trgovinah v mestu. Ko so bile uvedene nakaznice za življenjske potrebščine, je baš rajoniranje, da mora vsak konzument nabavljati življenjske potrebščine v domači občini, ustvarilo silno nerazpoloženje in velike zmešnjave, ker so se potrošniki nenkrat znašli v prav neprijetnem položaju. Nekateri družine iz okoliških občin so ostale celo prvi mesec brez vsake moke in kruha. Prijavili so se v smislu razglaš, da nabavljajo svoje potrebščine pri trgovcih in žadrgah v mestu, ker pa mestni prehranjevalni urad prvotno ni dovolil trgovcem in žadrgam izdajanje moke tudi za okoliške prebivalce, niso mogli pri svojih trgovcih dobiti moke, v domači občini pa so jim dejali, da morajo iti po moko tja, kjer so prijavljeni. Pozneje je mestni prehranjevalni urad dovolil, da lahko žadrga in trgovci izdajajo moko tudi na živilske nakaznice iz okoliških občin, s čemur je bilo to vprašanje zadovoljivo rešeno. Ne vemo, kakšni razlogi so vodili mestni preskrbovalni urad, da je razglasil, da bodo dobili trgovci moko le proti predložitvi živilskih nakaznic, ki jih je izdala mariborska mestna občina. Verjetno niso okoliške občine izpolnile vseh pogojev ali pa je pričakovati novo pomanjkanje moke. Gotovo je hvalevredno, da mestni preskrbovalni urad skrbi predvsem za svoje občane. Prepričani pa smo, da se to lahko stori tudi brez takih ukrepov, ki ustvarjajo samo težkoče. Jasno je, da mnogo lažje poravnajo in izmenjajo živilske nakaznice med seboj preskrbovalni uradi, kakor pa, da morajo žadrga in trgovci iskati v posameznih občinah majhne količine moke za potrošnike, ki stanujejo v okoliških občinah. Trgovci, ki se bavijo s prodajo na drobno že itak komaj izhajajo, s tem ukrepom pa bodo znova še huje prizadeti. Mesto Maribor, Pobrežje, Studenci, Radvanje in del Košakov tvorijo gospodarsko enoto, kjer se bo le težko dalo potegniti meje. Že sivočas smo naglasili, da bi bilo najbolj priporočljivo, da bi te občine ustanovile en skupni preskrbovalni odbor, s čemur bi bilo olajšano delo prehranjevalnemu

ščinu: od 100 l vina po 100 din, od vinskega mošta istotako, od 100 l piva 60 din, od hl stopnje vseh vrst žganja po 5 din, skupaj 21.036 din, od ostalih pišč 3279 din, klavnina 28.500 din, trošarina na uvoz obutev in obleke znaša 4000 din. Ostale obč. takse bodo prinesle predvidoma 11.400 din. Dohodki obč. posestev in podjetij pa 61.206 din.

Proračun: ubožnega sklada znaša 328.812 din, napram prejšnjemu letu 276.848 din, obč. veterinarskega sklada 40.200 din, lansko leto 40.800 din. Vsekakor je donosno obč. podjetje vodovod, ki predvideva 45.160 din dohodkov in 11.335 din izdatkov, torej čistih 33.825 din.

S tem v zvezi je bil storjen tudi sklep, da se s pobiranjem vodarine na Dolu počaka še do konca junija t. l. V tem roku naj urede to zadevo Dolani sami, kakor pač hočejo, ker se upirajo plačevati vodarino obč. upravi. Ako v tem času zadeva ne bo urejena, bo obč. uprava vse zneske brezpogojno izterjala. Proti sklepu sta glasovala dva odbornika.

Proračun je bil v ostalem soglasno sprejet. Velika manifestacija se je vršila prošli četrtek, dne 27. t. m. Na prostoru gostilničarja g. Logerja se je zbralo toliko občinstva vseh slojev kot še zlepa ne. Nato je sprevod krenil ob vzklikanju kralju in domovini ter petjem rodoljubnih pesmi na kolodvor, kjer je nagovoril zbrane župan s. Malovrh, nato pa še starosta hrastniškega »Sokola« g. Farčnik. Vsakdo je pač hotel dati duška svojemu razpoloženju, sicer pa se je vse skupaj v redu in dostojno zaključilo.

Čisti prebitek dobrotelnega koncerta »Rudarske godbe« in »Vzajemnosti« je bil razde-

ljen med staroupokojence in sicer tako, da je prejel 28 družin teh revežev vsak po 50 din. Ker pa čisti dobiček ni dosegel točno višino gornje vsote, je nadoknadila to malenkost »Vzajemnost I.« Vsi prizadeti, ki so prejeli te sicer skromne podpore, se prirediteljem kakor tudi ostalim, ki so k temu pripomogli, ginjeno zahvaljujejo.

Zahvala. Ob izgubi naše dobre, nedadomestljive mame, iskrena hvala g. dr. Vidmarju za njegovo požrtvovalnost v času njene bolezni, dalje vsem darovalcem vencev in cvetja pevskemu društvu »Vzajemnost« II. Hrastnik za žalostinke ter vsem za izrečeno sočustvovanje in spremstvo na poti k večnemu počitku. — Rodbina Pfeifer-Palčič.

LAŠKO

Dajte nam zemljo. Kakor je vsem znano, imamo uredbo s strani občine, da mora biti sleherni zemljišče v teh resnih časih obdelano. V Laškem imamo precejšnje število delavcev, rudarjev in uradnikov, ki jim je vsaka ped zemlje dobrodošla. Ne moremo pa razumeti, da oblasti puste nekaterim trgovcem z lesom, da ga skladatajo na bivše njive in vrtove in to v mestu samem, ko bi sicer našli take prostore drugje, kjer ni možno obdelovanje zemlje.

SEVNICA OB SAVI

Predavanje o Madžarski je podružnica »Vzajemnosti« v Senovem preložila z ozirom na najnovejšo dogodke na poznejši čas.

POSLEDNJE VESTI

Se o pomorski bitki na Sredozemskem morju

Angleška admiraliteta javlja: V pomorski bitki je bila najbrže potopljena še ena italijanska križarka in 1 rušilec »Alfieri«. Angleške vojne ladje so rešile 1000 italijanskih mornarjev. Rešile bi jih bile še 300, pa so jih sovražna letala ovirala. Pač pa so z angleških vojnih ladij sporočili italijanskemu pomorskem poveljstvu, da naj pošlje bolniško ladjo na lice mesta, ki so ga točno označili. Med rešenimi je kapitan križarke »Pola«, pogreša pa se admiral Canotoni.

Angleško vojno poročilo: Dne 30. marca je bilo nad Anglijo malo letal. Letala so metala bombe na vzhodno Anglijo in južnovzhodno Skotsko. — Angleška letala so metala bombe na nizozemsko in francosko obalo ter na ladje ob tej obali. Nad Malto je bil petkrat alarm. Letala so metala bombe.

V Afriki: se je dne 30. t. m. nadaljevalo prodiranje proti Asmari. — Na zapadnem bojišču so angleška letala potopila dve nemški petrolejski ladji pri Le Havru in napadla Brest.

Grško vojno poročilo: Dne 30. marca: Uspešno topniško streljanje. Delovanje izvidnic. Nekaj sovražnikov smo ujeli. Letala so bombardirala italijanske pozicije.

Po Donavi plovejo sedaj samo majhne ladje in je promet v splošnem zastal. Zato tudi ne bodo povečali pristanišča v Vukovarju.

Macuoka na poti v Rim. Japonski zunanji minister Macuoka je ob 6.40 dospel z vlakom na Brenner, kjer ga je pričakovalo posebno italijansko odposlanstvo. V Rimu ga bodo zelo slevesno sprejeli.

Skoro 67 milijard lejev znaša romunski državni proračun za leto 1941-42.

Pogodbe o vrnitvi cerkvenih posestev sta podpisali Slovaška in Madžarska v Bratislavi.

Prebrana v Španiji. Španski minister Sunner je izjavil, da je mogoče odpomoci pomanjkanju kruha v Španiji samo z uvozom ameriške pšenice.

Francoski poljedelski minister je pozval kmete, naj pomagajo z vsemi silami, da bo Francija prebrodila težave. Sedaj manjka gnojil, semen, požoških sredstev itd.

V Zedinjenih državah sta nemški ladji »Aranka« in »Lin Friedrich« ter 1696 pomorščakov. (Reuter)

Jepenci so napadli v pokrajini Kiangsi, pri kraju Gaujan. Uspeli niso. Kitajci so mnogo japonskih vojakov ujeli. Ranjen je bil tudi poveljnik japonske armade, ki je vodil napad. — Reuter.

Madžarska trgovinska delegacija je dospela v Beograd na pogajanja za spremembo trgovinske pogodbe. Pri sklenitvi nove se bo upoštevalo priključitev Transilvanije Madžarski.

Za tobak v hrvatskih krajih so dobili kmetje leni 270 milijonov dinarjev. Letos so posadili 70 milijonov sadik, manj kot prejšnja leta.

V zlatarskem okraju so odkrili tako vroče izvirk termalne vode, kot je v Krapini.

IZ ČEŠKE

Ljudstvo za ves narod. »V minulih dneh so v tisku ponovno povdarili dejstvo, da misli ljudstvo vedno za celoto, za ves narod. Zakaj torej nekateri zagrizeni strankarji s svojim strankarskim govorjenjem izpodkopavajo pri našem ljudstvu to zavest narodne skupnosti, dostokrat celo z dejanji? — »Narodni Listy«.

Pod tem naslovom piše češki organ »Zajny horniku« (Težnje rudarjev): »Češki delavci vidijo v podjetjih pri delu veliko socialno organizacijo vseh delovnih Nemcev, kateri je zaupana chramba koristi nemškega delavstva v Protektoratu. — Ob sebi umivajo je, da pri nas takšna organizacija še ni mogoča, ker v to svrlo niti uslužbenci, niti delodajalci niso notranje vzgojeni. Če to njihovo organizacijo pri nas propagira kdo drugi — recimo čisto odkrito takozvana »Češka delovna fronta« — s tem samo škodli ljudem, ki so pri nas organizirani, namesto da bi jim pomagali. Nemci niti nečejo, da bi njihove ureditve enostavno kopirali in da bi delali reklamo s simboli nacionalnega socializma. — Nemci stalno vnovič povdarjajo, da nacionalni socializem in njegove ureditve niso izvozno blago.«

Smrt dr. Šamala. Bivši kancler prezidenta dr. Masaryka in dr. Beneša dr. Přemysl Šamal, je dne 9. marca t. l. umrl po daljši boleznii, star 73 let, v Berlinu v bolnišnici sv. Jošefa v Tempelhofu. Dr. Šamal je bil najprej odvetnik in se je udeleževal v bivši češki napredni stranki. Deloval je v občinskem svetu mesta Prage, a od prevrata leta 1918 je bil kancler prezidenta do l. 1938. Ponovno je izkazoval svojo veliko prijateljsko do Jugoslavije. Med svetovno vojno je deloval v znani »Češki mafiji« za zrušenje Avstroogrške. V.

Šepetalna propaganda. »Češke Slovo« piše: »Miru se pravi šepetalna propaganda, a v temnem času so to čenče. Večjeja pomena to prišepetavanje nima. Njegov politični vpliv je samo negativen. Nekateri zaostali ljudje vsled tega ne morejo razumeti modernih zgodovinskih dogodkov, toda pozitivna ni v tem niti pika.«

Razpust raziskovalcev sv. pisma. Protektor je razpustil vse organizacije mednarodnega združenja raziskovalcev sv. pisma na Češkem in Moravi in sicer brez ozira na to, v kaki pravni formi ta združenja nastopajo in pod kakršnimkoli imenom. Premoženje organizacije je zaplenjeno. Vsako nadaljnje delovanje je prepovedano, kot tudi ustanavljanje novih organizacij.

Za delavska stanovanja se zavzemajo »Narodni Listy«. »Naši podjetniki se bodo morali v bodoče bolj zanimati za stanovniške razmere svojih uslužbenecv kot doslej. To bo tudi v njihovo lastno korist, a predvsem v korist splošnega socialnega miru.«

Spopad Francozov in Angležev v Gibraltarju

Angleška admiraliteta je objavila, da so dne 30. marca angleške vojne ladje hotele ustaviti konvoj francoskih trgovskih ladij, ki je v spremstvu nekega rusilca plul po španskih vodah skozi Gibraltar. Ko je konvoj bil izven španskih voda, so bili kapetani ladij pozvani, da ustavijo stroje, v svrhu preiskave, ker

so ladje vozile važne potrebščine za Nemčijo. Parniki se niso ustavili, pač pa so francoske obalne baterije začele streljati. Naše ladje so odgovorile s strelji in zadele nekaj baterij. Ladij pa iz človekoljubnih ozirov niso hotele obstreljevati. Angleške ladje so nato napadli francoski bombniki, ki pa niso zadeli.

Koliko barv razločujemo?

Človeško oko lahko razloči dva milijona barv in barvnih odtenkov.

To je razvidno iz poročila »barvnege sveta« na zadnjem zborovanju Ameriške fizikalne družbe. Ta barvni svet sestoji iz 74 zastopnikov 11 znanstvenih industrijskih organizacij, ki se zanimajo za standardizacijo barv in barvnih odtenkov. Doslej so vpisali v sezname 7044 barv in odtenkov, na razpolago pa je samo 3400 besed, ki lahko označijo te barve. Malokatero jezikovno področje je tako neobgledeno, kakor tisto, ki naj bi označilo barve.

Nekdo gre v manufakturno trgovino in bi rad rdeče blago za previeko zofe. »Blago naj bo res rdeče, temno rdeče, podobno temno rdečim nageljnom, zelenega odtenka pa ne sme biti v njem — tako poskuša opisati svojo željo, a šele če mu predložijo dvajset ali trideset vzorcev, lahko določi, kar išče. Se razpredelnice barv, ki označujejo poedine barve v njihovih raznih stopnjah od svetlega do temnega in vsak odtenek s posebno številko. Kot prvi je takšno barvno lestvico ustvaril menda Wilhelm Ostwald. Tako se dajo označevati bar-

ve s številkami in vmesnimi številkami, toda besed za poedine odtenke v jeziku skoraj ni.

Kjer pa je treba barve imenovati, tam besede pač nastajajo. Kafri nimajo nobene besede za rdečo, zeleno, modro, vijoličasto in druge barve. Vse označujejo z isto besedo, ki pomeni »pisano«. Toda rjave barve poedinih krav, od katerih Kafri živijo, so za razlikovanje teh živali zelo važne, tako da je to ljudstvo ustvarilo kar 31 izrazov za te barve. — Domovina Kafrov vidi rjavo ali sivo zeleno ali zeleno rjavo, s težavo bi spravi skupaj deset besed, ki bi označile njene barve. Kafri pa so za te barve ustvarili 500 do 800 besed in sestavljen.

Strokovnjak vidi pač več brv in barvnih odtenkov nego nestrokovnjak. — Slikarji se med seboj sporazumejo z ero besedo in vedo, kaj mislijo. — Našemu barvnemu čutu in spoznavanju barv pa so postavljene meje. Te meje tiče deloma v ustrojstvu oči in možganov ter so tako nespremenljive, deloma pa se dajo razširiti z vajo in opazovanjem. (»Prosveta«.)

Zavarovanje služkinj. V smislu § 22 zakona o zavarovanju delavcev je g. minister za socialno politiko in narodno zdravje odredil kategorizacijo za služkinje (hišne pomočnice) v lišnih gospodinjstvih in za hišnice. Za te je določeno I. mezdni razred, ne glede na višino njihovega zasluzka in znaša mesečni zavarovalni prispevek din 47 za vse vrste zavarovanja, všteti prispevke za Delavsko zbornico in Borzo dela. Za služkinjo se smatra ženska oseba, ki vrši pomožna dela v domačem gospodinjstvu. Niso pa kategorizirane kuharice, sobarice, vzgojiteljice otrok in gospodinjke, ki vrše samostojno gospodinjstvo; te se uvrščajo v mezdne razrede po višini prijavitelnega zasluzka. Prvi mezdni razred predstavlja zasluzek v denarju in v naravi, skupaj din 250 do din 500 mesečno. Določila te kategorizacije veljajo od 1. marca t. l. dalje. Delodajalce naprošamo, da v obeh primerih, v katerih so njihove, v gospodinjstvu zaposlene uslužbenke, do zadnje prijave spremenile značaj svoje zaposlitve, n. pr. pomočnica je po-

stala samostojna kuharica, javijo to spremembo uradu na tiskovini »sprememba pri članu« s točno označbo vrste zaposlitve v zasebnem gospodinjstvu in prejemkov v denarju in naravi. — OUZD.

Izvoz jabolk iz Slovenije je znašal 1250 vagonov. Največ so v preteklem letu izvozili jabolka iz srezov: Maribor levi breg 543 vagonov, Ljutomer 334 vagonov, Ptuj 127 vagonov, Murska Sobota 116 vagonov, Maribor desni breg 51 vagonov, ostali srezji so izvozili manj kot po 10 vagonov.

Bolgarski šipek daje vitamin C za nemške otroke. Med Nemčijo in Bolgarijo je bila nedavno sklenjena pogodba o dobavi 1 milijona kg bolgarskega šipka. Iz šipka, ki raste tudi po naših krajih, izdelujejo namreč v Nemčiji vitamin C. Dajejo ga v Nemčiji otrokom, dojenčkom in doječim materam v obliki Cebionovega sladkorja. Izkušnje so baje tako dobre, da ga bodo sedaj dajali tudi rudarjem v času od februarja do majnika.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Redna letna skupščina »Pogrebnege društva«, zavarovalne zadruga z o. i. na Pobrežju pri Mariboru, se je vršila minulo nedeljo v kmo dvorani na Aleksandrovi cesti. Obisk skupščine ni bil tako velik kakor običajno prejšnja leta, ker je bilo veliko število članov zadržanih. O poslovanju zadruga so na skupščini obširno poročali društveni funkcionarji in sicer: poročilo upravnega odbora je podal predsednik Karel Stržina, tajniško Bonšek, blagajniško Minodraž; za nadzorni odbor je podal poročilo Skrinjar. — Pogrebno društvo se je lansko leto preosnovalo v zavarovalno zadrugo, ki šteje okrog 1000 članov in postuje sedaj v smislu novega združnega zakona iz leta 1937. Kakor je bilo iz poročil funkcionarjev posneti, je bilo delovanje zadruga v minulem letu vključno sedanjim razmeram dokaj živahno, saj je n. pr. zadruga izplačala din 63.800 posmrtnin svojcem 30 umrlih članov. Posmrtnine so znašale od 500 do 2500 din in sicer po razredu, v katerem so bili umrli člani včlanjeni oziroma zavarovani. Kljub tem izredno visokim izdatkom, je zadruga zaključila poslovno leto s prebitkom. Namesto izžrebanih članov upravnega in nadzornega odbora so bili izvoljeni zopet isti funkcionarji. Vsa poročila, kakor tudi predlogi so bili soglasno sprejeti. Skupščini je prisostvoval tudi delegat »Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo« v Ljubljani zadr. Jelen Adol iz Maribora, ki je v imenu revizijske zveze v kratkem nagovoru želel zadrugi čim lepši razmah pri njenem humanitarnem in človekoljubnem delu.

MEŽICA

Poslovanje bratovske skladnice. Krajevni upravni odbor je objavil tiskano poročilo o poslovanju bratovske skladnice, iz katerega posnemamo, da so bili pri tej skladnici zavarovani rudarji svinčene družbe, premogovnika Holmec, železnega rudnika Pliberk pri Prevaljah in premogovnika Leše. V teku leta je bil odprtjen zobozdravstveni ambulatorij na Poleni. Od 1. maja dalje so začeli plačevati v zobozdravstveni sklad tudi rudarji na Holmecu in bodo od 1. maja 1941 imeli pravico do podpore iz tega fonda. Prispevni odstotek je ostal nespremenjen in znaša za svinčeni rudnik 7, za ostala podjetja 8 odst. Vsem upokojencem in rentnikom so bile izplačane posebne doklade. V l. 1941 bodo tudi in sicer na podlagi posebej v to svrhu izdelanega

predloga. — Iz konkurzne mase Ilirske rudarske družbe v Prevaljah je dobila skladnica prvi obrok. Pripravila je načrt za dozdajavo bolnišnice v Črni. Bolnišnica bo imela v bodoče 40 postelj v 12 sobah. Prizidek bo stal 1,4 milijona dinarjev. Skladnica je v preteklem letu poslala na letovanje 30 rudarskih otrok. Skladnica ima tri nameštence. — Koncem leta 1940 je bilo zavarovanih 1150 članov in 70 članic. Družinsko zavarovanje je imelo 3062 članov. — Med člani je bilo 1817 slučajev bolezni, med svojci pa 2388.

JESENICE

Podpore dobrodelnim in prosvetnim društvom so delili na jeseniški občini, na seji občinskega odbora dne 12. marca. Na predlog župnika g. Krašnje so bile podpore razdeljene tako-le: nadstrankarska društva so dobila din 5650, Sokoli din 1650, ostala napredna društva din 1150, društva blizu občinski večini din 12.950, naša delavska društva pa din 700. Posamezno so dobili od nadstrankarskih društev: Kolo jgsl. sester din 600, del. podp. društvo din 1300, invalidi din 1100, gluhonemi Lj. din 350, Naša krila din 500, Ljgija kor. borcev din 400, Skala din 400, SPD Jesenice din 250, Godba Planinka Hrušica din 200, Pevsko društvo Golica din 200, Streljačka družina din 250, skupno din 5650; iz druge skupine: godba Sokola Jesenice din 400, Sokol Jesenice din 1000, Sokol Hrušica din 250, skupno din 1650; iz tretje skupine: Zveza narodnih žena in deklet din 250, SK Bratstvo din 400, NSZ in knjižnica in prosv. odtok din 500, skupno din 1150; iz četrte skupine: Vincencijeva konferenca din 2800, ASK Gorenice din 700, ZZD Jesenice din 700, ZZD Sv. Križ din 450, Knjižnica Krek. prosv. društva din 500, godba din 800, Krekovo prosv. društvo din 3000, Fantovski odtok din 1500, Dekliški krožek din 750, Cerkevni pevski zbor din 750, Prosvetno društvo Hrušica din 1000, skupno din 12.950; iz pete skupine pa SK Kovinar din 300 in JSZ in njena knjižnica din 400, skupno din 700. Ta dajata so bila namenjena v celoti.

Dogodki v Beogradu so na Jesenicah vplivali kar nekako sproščujoče. — Ko je prišla iz Beograda vest o 27. marcu 1941, se je zazdelo ljudem, kakor da bi se jim odvalil kamen s srca. Vse to se je potem izrazilo v navdušenju, s katerim je bil ta dogodek sprejet in ki ga je pokazal tudi spreved, ki se je vršil popoldne po Jesenicah.

Katiček sodenščic

Naša imena

»Kaj je ime?« se vprašuje veliki angleški pisatelj Shakespeare v neki svoji drami in nato razlaga, koliko pomeni človeku katerokoli ime, kako različna čustva se mu vzbude od kakšnem imenu, kako zavzame takoj, ko čuje ime, nekako prijateljsko, ravnodušno ali neprijazno razpoloženje do nosilca imena.

Ker je naše ime tisto, po čemer nas imajo drugi v spominu, ni vseeno, kakšna imena nosimo. Priimek, naše rodbinsko ime, to podedujemo po naših prednikih in ga moramo vzeti tako, kakršno je. Moški ga nosi do smrti, ženska pa do omožitve. Res je, da je priimek eden členov, ki nas veže s starši in predniki in nam je zato ljub in drag. Vendar pa se določa slučaj, ko človeku priimek iz katerega koli vzroka ni všeč. Zakaj bi si ga človek ne spremenil, kar lahko doseže s prošnjo, ki pa mora biti seveda utemeljena. Včasih se naletimo na priimek, ki je tako čuden in smešen, da nehotno vzbuja veselost v vseh, ki ga slišijo. Skoraj vedno bomo našli, da je tak priimek doma v najnižjih plasteh.

Kako prav bi bilo, ko bi takim revežem kdo povedal, kako si lahko spremenilo ime in jim z besedo in dejanjem pomagalo pri prošnji na pristojne oblasti.

Imamo pa še osebnostno ali krstno ime, ki ga izberejo starši in botri otroku. Pri tem pa oni, ki izbirajo ime, dostikrat grešijo, saj mislijo včasih, da je izbira krstnih imen zgolj v zabavo in kratak čas, da je otrok izrača, ki se lahko poigramo z njim in ji izberemo najbolj čudno ime. K. k. a. b. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z. Ni vseeno, kako je kakemu človeku ime. Vedno se moramo zavedati, da je otrok živo bitje, da bo nekoč samostojen, zrel človek. Ko izbiramo otroku ime, moramo resno preudariti in poiskati otroku ime, ki mu bo ljubo in ga bo z veseljem slišal vse življenje.

Pa še nekaj! Zakaj mnogi starši tako spakujejo imena svojih otrok, zakaj jim preobračajo imena in jih kličejo z najrazličnejšimi spakodrankami, po katerih kar ušesa bole? in »k. k. a. b. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.« Če kličemo otroka v prvi dobi s takimi brezosebnimi imeni, ki še naša niso, se le prerado zgodi, da se tega ne moremo odvačati in kličemo za pubeka fanta, ko že gre k vojakom. Ali ni lepše, če navadimo otroka kar spočetka na njegovo pravo ime, ki ga bo potem spremljalo vse življenje?

Domača knjižnica

Knjige so človeku dobre prijateljice in marsikatero uro nam olepšajo in olajšajo. Zato bi pa tudi vsakdo moral imeti doma vsaj majhno knjižnico. Če otroka moramo navaditi na to, da ravna lepo in spoštljivo s knjigami, da jim odkaže primerno mesto in da začne zbirati knjige.

Opozorilo delodajalcem, da odjavijo vsakega delavca, ki je vpoklican na orožne vaje. Okrožni urad za zavarovanje delavcev naproša delodajalce, da odjavijo vsakega člana, ki je vpoklican na orožne vaje, z onim dnem, ko je dejansko zapustil delo zaradi orožnih vaj. V korist delodajalcev, kakor delojemalcev je, da na odjavnicah delodajalci označijo »orožne vaje«, ker v tem primeru urad ne bo računal prispevkov zaradi prekasne odjave. Vsakega člana, ki je po dokončanih orožnih vajah delo zopet nastopil, naj delodajalci prijavi ponovno v zavarovanje z dnem nastopa dela. Naknadno naj člani predložijo uradu na vpogled vojaško knjižico ali potrdilo vojaške komande, ali tudi od občine overovljen prepis, iz katerega bo razvidno: a) ime, priimek in rojstni podatki zavarovanca, b) prvi dan orožnih vaj, c) zadnji dan orožnih vaj, d) število dni orožnih vaj, e) ime in naslov vojaške edinice, v kateri je služil. To je potrebno zaradi tega, ker se čas orožnih vaj delno šteje v zavarovalno dobo. Za čas orožnih vaj zavarovanca imajo družinski člani pravico do zdravljenja kakor v času, ko član dela in plačuje prispevke. Družinski član, ki se hoče poslužiti bolniških dajatev v času

Če je še tako malo denarja na razpolago, vseeno si lahko počasi nabavimo zbirko knjig. — Kdor ima knjige resnično rad, mu knjige, ki stoje lepo v vrsti, niso zgolj mrtev papir. Vsak zvezek govori svoj jezik, vsebuje mogoče nekaj njegovih misli, je del njegove lastne osebnosti.

Vprašanje pa je, kam spraviti knjige, kajti knjige so kakor otroci, lepo je treba ravnati z njimi. Najprej je treba poiskati primeren prostor. Tu so vedno težave, saj je povsod premalo prostora. Mogoče pa lahko izkoristimo kaka vrata, ki jih ne uporabljamo, kot vzdano knjižno omaro. Če so prostori pod okni globoki, lahko tja spravimo police za knjige. Seveda to ni knjigam čisto všeč, kajti police za knjige bi naj bile vedno ob notranjih stenah. Knjige ne prenesejo ne vlage in ne suhe vročine. — Ljubitelji knjig jih goji in pazi nanje prav tako vestno kakor pianist na svoj klavir, ki ga ne postavi k oknu in še manj k peči. Če nimamo nobenega primernejšega prostora, pa napravimo vrh omar lične police za knjige.

Lepa knjižna omar je pa seveda sobi v poseben okras. Dogajali pa so, da se knjige v tesno zaprtih omarah nič kaj dobro ne počutijo, da so najrajši na odprtih policah, ki so zdaj itak moderne. Usnjata vezava, v kateri mislimo, da je najtrpežnejša, je v resnici zelo občutljiva za vlago, vročino in sonce. Od suhe vročine postane usnje krhko in se začne drobiti. Zato pa so usnjati hrblji tolikrat razcefrani. Če pa imamo zelo umazano in pomasneno knjigo, jo pa lahko očistimo tako: V majhno posodico nalijemo 90 odstotni alkohol. Vanj dobro vmešamo rumenjak in namažemo to zmes s čisto plateno čunjico na platnice. Ko so platnice suhe, jih pa dobro zdrgnemo z mehko flanelo.

Krompirjeva jed

Krompir skuhaj, olupl in nareži rezine. Kozico dobro namaži, naloži na njo plast krompirjevih rezin, ki jih malo posoliš, nato plast sira, nato spet krompir, tako dolgo, da si vse porabila. Zadnjo plast tvori krompir. Po vrhu vlij smetano in postavi nato jed v peč, da zarumeni. — S solato tvori ta tečna jed dobro in ne predrago kesilo.

Kava iz želoda

Ker je pri zadnjem navodilu tiskarski škrat spustil celo vrsto, prinašamo navodilo še enkrat: Želod očistimo in razgrnemo po vročem štedilniku. Čez nekoliko časa luščina počni. Sedaj želod izluščimo, posušimo in sprajmo kakor običajno. Ker je pa želod zelo trd, ga ne smemo mleti v navadnem kavnem mlinčku, ker bi si ga sicer pokvarili. Imeti moramo zanj poseben mlinček ali pa ga stolčemo v možnarju.

orožnih vaj svojega hranitelja, se mora izkazati pri uradovem zdravniku s potrdilom delodajalca, do kdaj je bil njegov vzdrževatelj zaposlen ter s potrdilom občine, od kdaj služi orožne vaje in da je bil odvisen od njegovega zasluzka. — OUZD.

Ustreljeni zločinci. Načelnik nemške policije javlja, da je bil ustreljen zločinec Viktor Zcaika, ker se je upiral. — Nadalje sta bila usmrčena 35 letni Ignac Ziora iz Mendana in Wilhelm Theuerkauf iz Aplerbecka, katera je izjemno sodišče v Dortmundu obsodilo na smrt, ker sta kradla ob zametnivi.

Na dvajset let je bil obsojen v Curihu nek krojač, ki je poslal možu svoje ljubavnice po pošti tumbo, v nameri, da ga bo bonba raznesla in da se bo potem lahko poročil z ženo umorjenega.

V planinski koči je mož ustrelil svojo ženo. V planinski koči na gori Monte Rosa v Švici, v višini 4600 metrov, so našli ustreljena nekoga moškega in neko ženo. Ugotovili so, da gre za dva ločenca, ki sta se pobotala in nato kot dobra smučarja napravila izlet na Monte Rosa. V koči pa je mož iz ljubosumnosti ustrelil najprvo svojo ženo in potem sebe.

Delavski pravni svetovalec

Brezplačno snajenje strojev (Maribor)

Vprašanje: Bila sem odpuščena pri Mariborski tekstilni tovarni, sedaj v Beograd preseljena »Ma-Va«, kjer pa sem morala vsak teden enkrat po 1 uro snajiti stroje. Delala sem en teden popoldne, drugi teden popoldne po 8 ur. Kadar smo delali popoldne, smo vsak teden enkrat nategnili delovni čas od 12. do 1. ure in nam je trdka takrat plačala to uro za snajenje s 50 odst. pribitkom. Kadar pa smo delali popoldne, sem morala priti na delo eno uro prej, pa nam trdka te nadure iz neznanih vzrokov ni plačevala. Pravili so celo, da za snajenje ni treba plačati. Ali še lahko zahtevam?

Odgovor: Najvišji dopustni delovni čas za industrijo je 8 ur na dan. Vsako delo nad 8 ur dnevno se mora posebej plačati s temeljno mezdo in 50 odst. povškom. Naredba o določevanju minimalnih mezd pa še izrecno določa, da je treba tudi snajenje strojev posebej plačevati. Vi bi torej morali dobiti za to 9 ur, uro, ko ste snajili stroje, plačano še vsaj toliko, kot ste zaslužili v drugih urah in 50 odst. pribitek, najmanj pa minimalno mezdo din 4,75 s 50 odst. pribitkom, to je z din 2,37, torej za

vsako tako uro še najmanj po din 7,27 in vam mora trdka vse te opravljene ure plačati do 3 let razaj s 5 odst. zamudnimi obrestmi.

Uslužbenki davek pri 74 letnem (Maribor)

Vprašanje: Uslužben sem kot pomožni delavec pri neki trdki, ki mi od prejemkov odteguje za uslužbenki davek, čeprav imam že 74 let. Ali ne pravi uredba, da se nad 60 let starim ne odteguje več uslužbenkega davka?

Odgovor: Ne. Takšnega določila zakon o neposrednih davkih ne pozna, temveč je uslužbenkemu davku zavezan vsak dohodek iz nesamostalnega dela in poklica, bodisi da izvira neposredno iz službenega razmerja, ali pa iz pravice, ki je po službenem razmerju uslužbenca dana z zvaniem ali položajem, ne glede na to ali je delo trajnega ali prehodnega značaja. Tega davka so oproščeni le dohodki kmetijskih delavcev, plače vojakov, zasluzki dijakov iz poučevanja, dohodki dinarjev, najetih na hitro roko in službeni prejemki, ki ne presejajo ekstenzenega minimuma din 150 na teden, ali ako ima dotični enega zakonskega ali pozakonskega otroka do 18 let brez stalnega zasluzka din 186 na teden, ako ima dva otroka din 222 na teden, ako ima tri otroke din 258 na teden itd. Starost uslužbenca se prav nič ne upošteva.

Ure, zlate in srebrne predmete
kupite najcenejše pri trdki
FISCHBACHER EDVARD
URARSTVO, Trbovlje II-27
Popravila se izvršujejo hitro in poceni!!

Ivan Kravos

Maribor, Aleksandrova cesta 13

prilpoča: ročne torbice, aktovke, denarice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

za potovanje!